

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Närvarande
KS, AH, MP, IZ, AZ, JJ

Frånvarande
CG

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Katrín Sjögren

Föredragande
Minister
Jesper Josefsson

Protokollförelse
Jurist
Sanna Karlsson

Nr 1

Utlåtande om Republikens presidents framställning till Ålands lagting om förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten och av vissa andra lagar samt om godkännande och sättande i kraft av Hongkongkonventionen och av ändringar i bilagor till MARPOL-konventionen och ändringar i bilagor till Londonprotokollet.

ÅLR 2024/8840
59 S4

Lagtinget begärde den 19.12.2024 landskapsregeringens utlåtande om Republikens presidents framställning till Ålands lagting om förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten och av vissa andra lagar samt om godkännande och sättande i kraft av Hongkongkonventionen och av ändringar i bilagor till MARPOL-konventionen och ändringar i bilagor till Londonprotokollet.

Beslut

Landskapsregeringen beslutar att lämna yttrande enligt **bilaga S425P01**.

Hänvisning
Republikens presidents framställning
nr 1/2024-2025

Till Ålands lagting

Landskapsregeringens yttrande över republikens presidents framställning till Ålands lagting om förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten och av vissa andra lagar samt om godkännande och sättande i kraft av Hongkongkonventionen och av ändringar i bilagor till MARPOL-konventionen och ändringar i bilagor till Londonprotokollet

Ålands lagting begärde den 19.12.2024, i enlighet med 31 § 2 mom. lagtingsordningen (2011:97) för Åland, landskapsregeringens yttrande om Republikens presidents framställning till Ålands lagting om förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten och av vissa andra lagar samt om godkännande och sättande i kraft av Hongkongkonventionen¹ och av ändringar i bilagor till MARPOL-konventionen² och ändringar i bilagor till Londonprotokollet³.

Konventionernas innehåll och rikets genomförande

Genom Hongkongkonventionens⁴ bestämmelser åläggs fartygsåtervinningsanläggningar och fartyg skyldigheter för att säkerställa en säker och miljöriktig fartygsåtervinning. Därutöver föreskrivs om förbjudna material i fartyg, farliga material och hur det ska antecknas var de finns samt tillsynen över iakttagandet av reglerna. I konventionen ingår också bestämmelser om lämnande av avfall från återvinningen till avfallshantering. Ändringarna i Hongkongkonventionen innehåller bestämmelser som hör till både Europeiska unionens och medlemsstaternas behörighet.

MARPOL-konventionen har ändrats genom att bilaga VI om luftvård har reviderats och ändringar har gjorts i bilaga I om oljeutsläpp, bilaga IV om toalettavfall och bilaga V om fast avfall. Genom ändringarna i bilaga V till MARPOL-konventionen utvidgas skyldigheten att föra avfallsdagbok för fartyg vars bruttodräktighet är minst 100 ton. Ändringarna i bilaga VI bidrar till att genomföra IMO:s preliminära strategi för minskning av fartygs växthusgasutsläpp. Ändringarna innehåller bestämmelser som hör till både Europeiska unionens och medlemsstaternas behörighet.

¹ 2009 års Hongkongkonvention om säker och miljöriktig fartygsåtervinning.

² 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg och 1978 års protokoll till konventionen.

³ 1996 års protokoll till 1972 års konvention om förhindrandet av havsföroreningar till följd av dumpning av avfall och annat material.

⁴ Hongkongkonventionen genomförs i riket genom lag (1111/2024) om internationella Hongkongkonventionen om säker och miljöriktig fartygsåtervinning.

I Londonprotokollet⁵ har ändringar gjorts i bilagorna 1 och 2 varigenom dumpning av avloppsslam förbjuds. Syftet med ändringarna är att stärka skyddet för och bevarandet av den marina miljön mot alla källor till förorening.

I riket har Hongkongkonventionen samt ändringarna i MARPOL-konventionen och Londonprotokollet godkänts. Vidare har de satts i kraft till den del de hör till området för lagstiftningen och till Finlands behörighet. Med anledning av dessa ändringar har också gjorts ändringar i miljöskyddslagen (2009/1672) för sjöfarten. Till den del frågorna hör till åländsk lagstiftningsbehörighet kommer motsvarande ändringar som görs i rikets miljöskyddslag för sjöfarten att behöva göras i åländsk lagstiftning.

Landskapsregeringens utlåtanden om lagstiftningsbehörighet

Landskapsregeringen har lämnat utlåtande till kommunikationsministeriet den 14.6.2024 och till kommunikationsutskottet den 5.11.2024.⁶ I utlåtandena konstaterades att behörighetsfördelningen i det aktuella fallet är delad mellan riket och landskapet samt att Ålands lagting enligt 59 § självstyrelselagen måste ge sitt bifall till de ikraftträdandelagar genom vilka Hongkongkonventionen samt ändringarna i MARPOL-konventionen och Londonprotokollet genomförs. Landskapsregeringen framförde följande om behörighetsfördelningen:

I miljöskyddsärenden som gäller sjöfarten granskas vanligtvis behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket bland annat med avseende på vem skyldigheterna gäller och var det anses att skyldigheten fullgörs. Exempelvis har ordnandet av mottagning i hamn av avfall från fartyg och avlämnningen av avfall i hamnens mottagningsanordning ansetts höra till landskapets lagstiftningsbehörighet. Hänsyn bör dock även tas till syftet med lagstiftningen, vilket stöds av Ålandsdelegationens utlåtande om utsläppshandeln.⁷ De föreslagna lagarna och ändringslagarna grundar sig till stor del i miljöskydd eftersom förslagens målsättningar är att minska utsläppen av ämnen som är skadliga för den marina miljön i Finlands territorialvatten. Målsättningarna grundar sig i konventionerna och dess ändringars syften. Hongkongkonventionens syfte är att fartyg ska återvinnas på ett sätt som är lämpligt ur miljö- och hälsosynpunkt. Ändringarna i MARPOL-konventionen och Londonprotokollet syftar till att effektivisera miljöskyddet och minska utsläppen till luft och vatten. Till den del förslaget berör utsläpp från fartyg till vatten och luft tillfaller därmed lagstiftningsbehörigheten landskapet enligt 18 § 10 punkten självstyrelselagen. Likaså tillfaller reglering om nedmonteringsanläggningar på Åland enligt Hongkongkonventionen, mottagningsanordningar i åländska hamnar enligt MARPOL-konventionen samt förbättring av energieffektiviteten landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 10 punkten självstyrelselagen. Merparten av

⁵ Ändringarna till Londonprotokollet genomförs genom lag (1115/2024) om ändringar i bilaga 1 och 2 till 1996 års protokoll till 1972 års konvention om förhindrandet av havsföroreningar till följd av dumpning av avfall och annat material.

⁶ Beslut nr 65 i ärende ÅLR 2024/2894 och beslut nr 84 i ärende ÅLR 2024/7336.

⁷ Ålandsdelegationens utlåtande nr 13/23 av den 10.2.2023, D 10 23 05 2.

bestämmelserna som grundar sig i MARPOL-konventionen tillfaller dock rikets lagstiftningsbehörighet eftersom det berör handelssjöfart enligt 27 § 13 punkten självstyrelselagen.

Slutsats

Landskapsregeringen förordar att Ålands lagting ger sitt bifall till lagar om sättande i kraft av Hongkongkonventionen och av ändringar i bilagor till MARPOL-konventionen och ändringar i bilagor till Londonprotokollet till den del de faller inom landskapets behörighet.

Mariehamn den 6 februari 2025

Lantråd

Katrin Sjögren

Minister

Jesper Josefsson